Valtuustoaloite Äänelän kauppiastalon säilyttämisestä

KHALL 05.10.2026 § 266

Valmistelija

Hallintojohtaja Jarkko Sanisalo, p. 040 674 3467

Valtuutetut Hilkka Lappalainen, Marja Riitta Linnaranta, Maire Huopalainen, Juho Tiainen, Marjo Isotalus, Sanni Saari, Ulla Sallinen ja Tiina Tilaus ovat jättäneet 14.9.2026 valtuustoaloitteen, jossa esitetään, että Rantasalmen kunta ryhtyy aktiivisiin toimiin Rantasalmen keskustassa sijaitsevan historiallisen Äänelän kauppiastalon säilyttämiseksi ja sen toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi tekemällä virallisen kumppanuussopimuksen sekä osoittamalla kohteelle taloudellista tukea. Aloitteessa esitetään, että kunta käynnistää neuvottelut kiinteistön omistajan kanssa, osoittaa taloudellista tukea näyttelytoiminnan jatkamiseen, sisällyttää Äänelän markkinointiinsa ja hyödyntää sen tiloja vastineena tuelle omassa toiminnassaan.

Aloitteessa perustellaan esitystä sillä, että kauppias Nikolai Ivanoffin rakennuttama Äänelän kauppatalo on maakunnallisesti merkittävä suojelukohde, joka kuuluu Etelä-Savon maakuntakaavassa Rantasalmen keskustan vanhat rakennukset -aluerajaukseen, ja jolla on vahva side kunnan historiaan muun muassa entisenä koulun laajennustilana, kunnanvirastona ja kirjastona.

Kohde on täysin yksityinen. Vuonna 1882 rakennetun hirsitalon omistaa ja ylläpitää Etelä-Savon rakennusperintöyhdistys ry, jolle kunta luovutti kiinteistön lahjoituksena vuonna 2018. Äänelässä toimii yksityinen museo, ja kunta on aiemmin myöntänyt hakemuksesta vuosittaista avustusta näyttelyn valvojan palkkaukseen.

Museoviraston ja Suomen Kotiseutuliiton rekistereihin pohjautuvan arvion mukaan Suomessa toimii yhteensä noin 600-800 pientä, yksityistä tai ei-ammatillista museota ja erilliskokoelmaa. Tästä joukosta ammatillisesti hoidettuja pikkumuseoita on noin 70-75 kappaletta, ja niitä ylläpitävät tyypillisesti vakavaraiset säätiöt tai valtakunnalliset yhdistykset museoalan ammattilaisten voimin. Valtaosa, yli 700 kohdetta, on kuitenkin paikallisten kotiseutu- ja aatteellisten yhdistysten ylläpitämiä ei-ammatillisia museoita, jotka toimivat pääasiassa kesäkausina talkoovoimin. Etelä-Savon maakunnassa vastaavia pieniä, yksityisten toimijoiden ylläpitämiä museokohteita on noin 15-20, ja Äänelä on yksi näistä.

Rantasalmella toimii Äänelän lisäksi kaksi muuta museokohdetta, jotka edustavat erilaisia ylläpito- ja rahoitusmalleja. Baggen museo Jumikkalan kartanossa on säätiöpohjainen yksityismuseo, jota

hallinnoi Rantasalmen Virkistys- ja Sivistyssäätiö sr. Rantasalmen museo Myllyrannan museoalueella on puolestaan kunnan omistama ja ylläpitämä paikallismuseo.

Esittelijä Kunnanjohtaja Leskinen Rainer

Päätösehdotus:

Kunnanhallitus päättää merkitä aloitteen tiedoksi ja lähettää sen valmisteltavaksi.

Päätös:

Kunnanhallitus hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti sekä lähettää asian valmisteltavaksi hyvinvointi- ja sivistystoimialalle.

Pöytäkirjan merkittiin, että kunnanhallituksen jäsen Ulla Sallinen ei esteellisenä (yhteisöjäävi) osallistunut asiasta käytyyn keskusteluun eikä päätöksentekoon vaan oli poissa tämän asian käsittelyn ajan.

Asiakohta tarkastettiin heti kokouksessa.

HYSIVLTK 18.11.2026 § 81
382/12.03.00/2026

Valmistelija Hyvinvointijohtaja Johanna Keränen puh. 040 161 5033

Äänelä -rakennuksen historia on monimuotoinen ja tapahtumarikas osa Rantasalmen paikallishistoriaa. Rakennuksen lahjoitti Etelä-Savon Rakennusperinneyhdistys ry:lle edesmennyt yksityishenkilö Lauri Pulkkinen vuonna 2018. Yhdistys on tehnyt rakennuksen vaatimia korjaustoimenpiteitä vuosien varrella.

Etelä-Savon Rakennusperintöyhdistys ry:n puheenjohtajan kanssa käydyn neuvonpidon perusteella rakennuksen vuotuinen ylläpitokustannus on varsin maltillinen; käyttökuluja on hyvin rajallisesti, koska rakennuksessa ei ole sähköä, vettä, wc- tai suihkutiloja eikä rakennusta lämmitetä. Rakennuksen katon ja julkisivujen kunnosta on huolehdittu sen käyttökunnon ja yleisilmeen ylläpitämiseksi.

Äänelä kaipaa jollain aikajaksolla kunnostusta, jonka alustava kustannusarvio on noin 150 000 €. Kunnostuksen tarkoituksena on jatkaa rakennuksen käyttöikää lähes nykyvarustelussaan, käyttökustannuksia ei tällä hetkellä nähdä tarvetta kasvattaa kuin ehkä aurinkosähkövalmiuden kautta. Mikäli tähän hankkeeseen yhdistys tarttuu, on toive, että sen mahdolliset rahoitus- ja avustustarpeet keskustellaan erikseen. Tällä hetkellä yhdistys ei käydyn keskustelun

perusteella näe tarpeelliseksi sitoutua erilliseen kumppanuussopimukseen.

Lähtökohtaisesti ja nykyisten avustusohjeiden mukaisesti kunnan kumppanuussopimuksin tuetaan kyläyhdistysten toiminnan järjestämistä, ei rakennusten ylläpitoa. Mahdollisesta kunnostus-hankkeesta ja siihen liittyvistä tarpeista voidaan neuvotella erikseen.

Etelä-Savon rakennusperintöyhdistys ry on valmis keskustelemaan eri toimijoiden kanssa tilan käytön mahdollisuuksista ja käytön maksuista. Tilojen käyttö on mahdollista nykyvarustelussaan lähinnä kesäaikana. Tila ei sellaisenaan sovellu julkiseksi tilaksi.

Äänelästä tilan vuokranneella taholla on mahdollisuus hakea kulttuuriavustusta toiminnan tueksi, kun kyseessä on kulttuuriin liittyvä toiminta. Muun toiminnan harjoittamisen tuesta keskustellaan erikseen.

Kunnan on markkinoinnissaan ja viestinnässään toimittava tasapuolisesti eri toimijoita kohtaan. Kunnan verkkosivujen (yhteisölliset sivut ja VisitRantasalmi) kautta on mahdollista nostaa kohdetta ja siellä tapahtuvaa toimintaa esille maksutta ja toimijoilla on mahdollisuus hyödyntää markkinoinnissaan näitä kanavia ja alueen eri toimijoiden sähköisiä tapahtumakalentereita. Kunnan sähköiset näytöt ovat myös edullisesti paikallistoimijoiden käytössä. Kunnan matkailuneuvonta tukee osaltaan kohteen tunnettuutta ja ohjaa asiakkaita tilassa tapahtuvan toiminnan piiriin. Myös kunnan infopiste kirjastolla ohjaa kiinnostuneita toiminnan pariin. Kunta voi tuoda omia vieraitaan tutustumaan kohteeseen ja siellä tarjolla olevaan toimintaan.

Äänelä nykykunnossaan on yhtä haasteellinen palvelutuotantokohde kunnan käytössä kuin Myllyrannan museo. Molemmat soveltuvat lähinnä kesäaikaiseen käyttöön, niissä on esteettömyyden haasteita ja niistä puuttuu erityisesti sanitettitilat ja juokseva vesi. Kunnan toimintana tilassa olisi mahdollista harkita näyttelytoimintaa kesäkaudella, mikäli tarvetta nykyisin käytössä olevien tilojen lisäksi ilmenee. Tähän on tarvittaessa varattava erillinen määräraha.

Esittelijä Hyvinvointijohtaja Keränen Johanna

Päätösehdotus:

Hyvinvointi- ja sivistyslautakunta esittää selostusosan mukaisen vastineen valtuustoaloitteeseen kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle.

Päätös:

Hyvinvointi- ja sivistyslautakunta hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti.